

Cent cinquanta anys d'un institut

El passat 11 de juny, l'Institut "Ramon Muntaner" de Figueres, amb la presència del conseller d'Ensenyament, Dr. Josep Laporte, i de les autoritats locals, tancava el seguit d'actes commemoratius dels 150 anys de la fundació del centre. Albert Compte, que ha estat al llarg de molts anys catedràtic de Geografia i Història d'aquest Institut, dictà una conferència que posava fi al cicle d'activitats que s'havien iniciat a final del curs passat.

Pot pensar-se en una commemoració més, a les quals ja ens hem acostumat. Aquesta vegada, però, l'aniversari és la fundació d'un centre d'ensenyament, de l'Institut de Figueres. I aquesta és, de molt, una nota diferencial i significativa. L'1 d'octubre de 1839 s'inaugurava el *Col·legi d'Humanitats* de Figuers, situat a l'antic convent de franciscans que, arran de la desamortització decretada per Mendizábal, havia passat a ser propietat de l'Estat, i n'és el fundador i primer director el pare Julián González de Soto. L'Ajuntament de Figueres s'havia avingut a la proposta d'aquest amb l'objectiu d'oferir "una sólida educación" i, sobretot, a fi que els joves empordanesos no haguessin de creuar la frontera per seguir estudis, "que su territorio cese de ser, en esta parte, tributario del extranjero" alega la corporació municipal figuerenca. El primer pla d'estudis, el corrent a l'e≥ poca, es dividia en quatre branques: educació física, educació moral, educació religiosa (amb la particularitat que el catecisme es feia en català, l'únic ensenyament que s'impartia en aquesta llengua) i

educació literària (llengua castellana, geografia, història, arts gràfiques, llengües (llatí, francès), ciències exactes (aritmètica, matemàtiques, física experimental, química, correspondència mercantil i teneduria de llibres). Bona part del primer claustre de professors procedia, com González de Soto, de França. Quant a l'alumnat, a banda dels 21 pobres que assistien a les classes, de manera gratuïta com disposava la llei vigent, de la resta no se'n sap gaire; probablement estaria integrat pels fills de famílies solvents, com no podia ser d'altra manera a mitjan segle XIX i atesa la consideració social de l'ensenyament. Els primers anys foren difícils per al *Col·legi d'Humanitats*, des de la reivindicació de la propietat per part de l'Ajuntament figuerenc a l'Estat, als problemes d'infraestructura i, sobretot, econòmics que el consistori hagué de pal·liar amb la destinació d'alguns arbitris i fins amb la reducció del sou del director el 1843. El 1845, amb l'entrada en vigor d'un nou pla d'estudis, el *Col·legi d'Humanitats* es convertia en *Institut de Segon Ensenyament*.

Han passat molts alumnes pel centre, i també molts professors: alguns han tingut una notòria trajectòria pública posterior, altres simplement han sortit amb un bagatge cultural suficient, ampli i general, que no és poc! No és el moment, ni el lloc, de recordar personatges o expedients acadèmics, amb la dificultat i l'arbitrarietat que això suposaria per fer la tria; ni tampoc de fer el relat personal, som molt els que podem recordar anècdotes

tes i vivències, uns a dalt i d'altres a baix de la tarima, tots tenim el "nostre" Institut. M'interessa molt més remarcar la seva projecció social sobre Figueres i la comarca. Ens manca, però, el coneixement rigorós i històric de l'Empordà i

també diferents exposicions agrícoles (1861, 1899, 1906) de quan l'Empordà era una comarca capdavantera en el sector; igualment actuà com a museu fins que el 1945 es creà l'actual Museu de l'Empordà; la seva biblioteca -de la qual es tenen no-

El moment de cloure aquests actes commemoratius convida a reflexionar sobre el *Col·legi d'Humanitats* de 1839-1845, sobre el tipus d'ensenyament que aleshores s'impartia, de composició social del professorat i de l'alumnat, i plantejar un

EL PUNT Miquel Ruiz

de l'Institut al llarg d'aquests 150 anys. Tot i aquesta manca, notòria, hi ha una actuació que s'ha repetit al llarg del temps: l'Institut ha estat un important focus cultural (aquí podríem discutir si l'únic o dels únics) i, a voltes, ha hagut de suplir molts dels dèficits de Figueres i de l'Empordà. Així, per posar uns exemples, en les seves aules o en el seu claustre ha acollit la Granja-escola d'Agricultura quan es traslladà des de Fortianell i que, sens dubte, és una de les grans obres del segle XIX empordanès;

Façana de l'Institut Muntaner de Figueres

tífics que reculen a 1859, ampliada amb els volums procedents de la Granja-escola, de la qual, malauradament, a hores d'ara resten pocs volums de la biblioteca primerenca-, seria un altre element dispositari i difusor cultural i un darrer aspecte, prou magnificat per la trajectòria seguida pels signats dels diferents treballs, és la publicació, per part de l'alumnat, de revistes com *Studium* (1919), reeditada recentment, o *Stylus* (1940) i d'altres, amb menys continuïtat i menys sort, aparegudes els darrers anys.

balanç d'aquests 150 anys. Els canvis han estat significatius, com ho han estat en el conjunt de la societat; moltes, però, de les dificultats inicials amb què es trobà el pare González de Soto, evolucionades en el temps, encara perviuen. Es bo recordar el passat; des del present, però, amb un cert neguit provocat per la incertesa, hem de pensar en el que l'aplicació de la LOGSE deparrà a aquests 150 anys d'història.

PERE GIFRE I RIBAS